

ПИСМА НА ДИМИТЪР ДИМОВ

От кореспонденцията на Димитър Димов с Борис Койчев са запазени 30 писма на Д. Димов и 10 писма на Б. Койчев.

Повечето от писмата на Д. Димов са датирани от него. На 15-ото писмо е поставена датата на пощенското клеймо. Първото писмо е върху пощенска картичка, чийто печат е нечетлив. Мястото му в поредицата определяме, като се ръководим от началото на писмо № 2. Писма № 2, 10, 12, 14, 15 са написани с молив, всички останали — с мастило.

Правописът на писмата е запазен без изменения. Не е отбелязана само употребата на „б“, „ж“, „ъ“ и „ъ“ в края на думите.

Голямата част от поясненията към писмата са дадени от прсф. Б. Койчев.

Петнадесет от писмата на Д. Димов са отпечатани в 15-а книжка на сп. „Пламък“, 1971 г. Тъй като в техните текстове са направени някои редакторски намеси, които могат да въведат изследователя в заблуждение, за научна работа трябва да се ползват оригиналите, които се съхраняват в къща-музей „Д. Димов“.

Екатерина Иванова

Др. Бох,¹

№ 1

Ужасно заспала провинция е това Кюстендил, макар туземците да са безобидни и общителни.

Има много плодове, комари, горещина и прозявки. Не ми се вярва да остана за дълго в К-л.

Ти как си? Надявам се че ще ми пишеш и ще припомниш на Полището да направи същото. Горещината ме измъчва ужасно. Разхлаждам се с кайсии и малини които тук са в изобилие. Комарите немилостиво ми смучат кръвта. Ръцете ми са покрити с червени подутини, които ужасно сърбят. Времето тук скърца като биволска кола и сякаш всички боледуват от сънната болест. Ще ти пиша и затворени писма.

Поздравлява те

Миш

¹ Бох, Бохор — прякор на Б. Койчев. Познат еврейн твърдял, че Борис произлиза от еврейското Бохор. Родителите му на шега понякога го назовавали така. Той споменал на съучениците си за това и станал „Бохор“.

28. VII. 1929 г.

К-л

Завчера ти писах една отворена картичка и ти обещах струва ми се, че ще последва писмо преди да дочакам твоя отговор.

Тука е ужасно скучно. Въздухът трепери от горещина. Изядоха ме комарите и ръцете ми са изпъстрени с червени подутини. Чудя се от къде са се взели тук тия отвратителни животни. Страхувам се да не са маларични.

Компания има много, особено вечер по „Исарлако“. Вдигат шум, пеят, крещат и после слизат да се разхождат на „площадо“, който е нещо като Софийския „Цар Освободител“.

На площада има много „еврее“. Там свири музиката на пожарната команда наречена „банда“ и публиката се наслаждава на разни патриотични маршове.

Преди два месеца царя с зет си дошел в К-л. Околийския началник го срещнал, изгледал го продължително и не можал да го познае. Това страшно възмущава гражданите и чак до сега разправят с негодувание за този инцидент.

Братовчед ми вчера ме покани да отидем в окръжния съд гдето се гледало интересно дело. Отказах, защото нямях желание да се размърдвам, но после съжалявах като ми каза че преди това дело се разглеждал процеса на някой си поп! Днес било някакъв празник наречен „горешляк“ който се празнувал от хлебарите. Сутринта минаха по улицата с знаме и в редици начело с „бандата“ (пожарникарската музика).

Преди малко ме караха да ида на някаква вила в лозята, но горещината ме прави ужасно ленив!

Тук момичетата се ужасно стесняват пред родителите си. Това обаче не им пречи да бъдат съвсем *libertées* когато са сами. Но все пак всичко тук е много скучно — даже и звънливите компании на градската младеж.

Навсякъде обаче цари строга умереност и всичко бледнее като си спомня за някои работи в София.

Прочетох „Philosophie zoologique“ и съм много доволен. Сега нямам абсолютно никаква работа и се шляя из двора берейки малини и кайсии. Поздравя Полицето,¹ досадниците² и напомни на Чудото,³ ако му пишеш, че ще бъде поласкан ако съдържи обещанието и ми пише. Също и на Полицето, ако разбира се му остава време от шляйкане.

Извинявай че ти пиша с „плавец“⁴ (молив), защото ме мързи да изнасям на двора масило. Също бъди снисходителен и към почерка ми. Ужасно е горещо!

Миш⁵

¹ Полицето — Павел Константинов, техен съученик. Починал от сепсис през есента на 1931 г. Увлечал се в поезията. Бил сантиментален и мечтателен. Донжуанството, което Димов му приписва, е плод на неговото въображение.

² „Досадниците“ — една част от техните съученици, които идвали обикновено привечер в дома на Б. Койчев да преписват от него домашните си упражнения по математика, дрънкали на пианото и по такъв начин му пречели да учи — досаждали му.

³ Чудомир Кръстев, техен съученик. Бил отличник на випуска. Учил медицина. Починал като стажант-лекар. Бил много даровит. Още като студент печатал свои изследвания.

⁴ Плавец — молив. Димов акцентува върху местното кюстендилско наречие.

⁵ Един от ученическите прякори на Димов. По това време той се подписва още Миш, Мишец, Мишице, Мишеу, Михау, Мишилини, Димеску. Всички тези прозвища, с изключение на последното, произтичат от Мишо — така го наричала майка му, а оттам и другарите му.

Др. Бох,

Преди всичко ми е ужасно мъчно за теб и когато минавам покрай вас съвсем не съм пи-рофорен.¹ Като приятел остава само Полището но той шляе² по цял ден и не мога да го видя, освен когато отида преди два часа у тях.

На него периодически се надува ту лявата, ту дясната му буза от зъбобол, а един път даже и вратът му. Въобще той страда от подувания, и ако на едно място абцеса спадне, не-пременно се явява на друго.

Има всички изгледи да ме приемат ветеринарна медицина,³ но все пак е несигурно. По-лището още не си е установило бъдещата кариера. Ако не стане филолог, ще е астроном, ако не стане астроном ще е юрист.

Понастоящем е забележителен любовник. Докато ти гледаш разни забележителности в Виена ние с него също гледаме забележителности само че по „Царя“

В София няма нищо особено. Малката ми братовчедка замина за американския колеж, без никакви амбиции. Miss'овете прекарвали около две седмици при тях в вилата и ако се съди по фотографите които видях всичко е било „extraordinaire“. Не съм ги виждал още и не мога да ти кажа дали не са затътели.

Играя доста крокет⁴ и вече така съм се усъвършенствувал щото с последователни удари прекарвам цялото игрище и ставам разбойник.⁵

Вярвам, че ще се зараздаш на артистичната персона,⁶ която ти изпращам. Ако си спом-няш гледахме я в „7-тях смъртни пороци“. Ах, най важното! Полището предложи грамофона да се нарича „самосвир“. Във Виена има ли много „самосвири“? В подходящи моменти спом-няй си за сполучливото лингвистично откритие на П-щето. Чакам писмо и дано не чакам много дълго!

Миш

¹ Д. Димов и Б. Койчев ставали лесно „пирофорни“, т. е. готови да избухнат в смях.

² Димов не употребява този глагол във възвратна форма. Б. Койчев мисли, че е възможно да са били въвели тази употреба помежду си, тъй като и на времето било прието да се казва „шляе се“.

³ В протокол № 2 на Ветеринарно-медицинския факултет от 9. X. 1928 г. е вписано името на Д. Димов сред приетите студенти за учебната 1928/1929 г. В главната книга на факултета за дата на приемането е посочена 11 октомври 1928 г. На 8. III. 1929 г. Димов се отписва по свое желание. На същата дата е приет в Юридическия факултет, като първото полугодие му се зачита за редовно завършено във Ветеринарно-медицинския факултет. Отбелязан е номе-рът на студентската му книжка — 238/1928 г. В главната книга на този факултет се казва, че ще държи допълнително полукласическа матура. Тук е положил четири изпита. От Юри-дическия факултет е отписан на 17. VI. 1929 г. със заверен втори семестър. На 14. X. 1929 г. Димов записва повторно ветеринарна медицина.

⁴ Широко разпространена на времето игра.

⁵ Термин при споменатата игра.

⁶ Пощенска картичка с фотография на Brigitte Helm.

Преди всичко честити празници! Получих писмото ти от I. I., също и картичката, която е много интересна. Вчера беше у дома Джам.¹ Казва, че ти писал две писма, но, както сам той предполага, на погрешен адрес. Изпи няколко чашки ликьор, без никакъв признак на замайване. В военното училище пиел одеколон, който не бил така вкусен както ликьора. Утре в 4 ч. сл. пл. в Opera Italiana pro oriente ще има забава (балилки!) за която получих специален билет.

На Полището пак се подули зъбите. Абцес! Божем учи латински но кой го знае!

19

Миш

² Изпуснати са седем думи.

Вчера получиш картичката ти. Не можах да ти отговоря още вчера, защото бях много зает. Затова писмото ми ще закъснее.

Миналата неделя бях на една забава в италианския институт. Банална работа . . . Още повече, че до мен се отърколи една балилка¹ (която именно бе донесла билета на майка ми) и която през всичкото време се преструвах, че не мога да позная. Излязох си, много недоволен, преди да свърши забавата.

Напоследък чета „L'Evolution de la matière“ — много интересно! Изпитите ни са от 1 до 15 февруарий.

Въобразявам си че зная и затова не чета особено по химия. Изабихо физиката и химията ми се виждат много банални, сигурно за това че през времето до като бях в гимназията, се занимавах прилежно с тях. Не чета никак и кой знае как ще изкарам изпитите. На третият ден на Коледа направих визита на Пуси.² Там бяха Джам и Гочо,³ които на времени застрашително вадеха ножовете си срещу Аначко⁴ и Гасо,⁵ които са членове на обществото на народите. (Поправо членове на юридическото д-во за мир чрез обществото на народите).

Гегата⁶ също е много внушителен с униформата си. Ако снегът се стопи ще играем крокети. Отдавна не съм играл и изпитвам голямо желание да играя.

Тук времето е лошо. Студове, мъгли . . . Едва завчера се постопли, но днес пак застудя. Чувствувам се при ниската температура като амфибия. От 15 почвам лекции. Трябва да се

разписват книжки а това е много неприятно.⁷ В веселата страница на в-к „Студентска борба прочетох предположението, че в асино-вавилонските университети, професорите се разписвали клинообразно!

Веднага пиши!

Миш

¹ Така наричали в своята среда ученичките от Италианския колеж.

² Стефан Топалджиков, техен съученик.

³ Георги Вазов, син на ген. Вл. Вазов. Бил с три години по-голям от Д. Димов.

⁴ Георги Анатков, техен съученик.

⁵ Асен Янакиев, техен съученик.

⁶ Ангел Генджев, техен съученик. По това време бил в Школата за запасни офицери.

⁷ Разписването на студентски книжки било неприятно, защото личното явяване при професора било задължително и пред неговия кабинет обикновено се чакало много.

№ 6

18. I. 1930 г.

София

Др. Бох,

Ето вече толкова време нямам никакво писмо от теб. Какво значи това? Да не си много зает? Да не си болен? Да не си се свързал с някоя жена? Да не си арестуван? Вече починахме лекциите. Тази седмица, когато донесоха в анатомическата зала един току що заклан кон, асистентите се усъмниха дали не е болен от сап. Всички се уплашиха много, а най-паче аз, защото преди това бях бърникал главата. След това цял час се мих на чешмата. Дойде асистента от вътрешната клиника, прегледа коня, и каза че е напълно здрав. Но мене все пак ме е много страх защото предишният професор по анатомия — Битнер — за една седмица умрял от посичане при дисекция на заразено животно.

Освен коне, някои режат и кучета. Мускулите и кръвта на тия животни миришат отвратително, въпреки че са току що заклани. Не мога да разбера, защо до като живее не миришат.

Полицето не съм виждал доста време. Утре мисля да го потърся. Гегата е в отпуски и учи елементарна тактика и топография. Преди няколко време бях у тях и с триламповия му апарат слушахме доста хубави парчета.

Игрището за крокет още не се е размръзнало, макар на други места снегът да се топи. Това е сигурно, защото не го огрява слънце.

Разправат, че в Сърбия и Южна България, по долините на Струма и Марица, било същинска пролет.

Ах, да знаеш как искам да се стопли времето та да ми се върне доброто настроение . . . Струва ми се, че по-лесно понасям ненормалните горещини, отколкото нормалните студове. В Виена как е времето? Вярвам, че и ти очакваш връщането на животворната топлина.

Пиши ми непременно! Иначе ми е много мъчно . . .

Миш

№ 7

8. II. 1930 г.

Др. Бох,

Вчера получих писмото ти и благодаря за пожеланието да изкарам добре изпитите си. Аз вече издържах благополучно изпита по неорганична химия. Остават Зоология и Сравнителна анатомия, по които много се страхувам, защото изпита бил и практически. Напр. може да ни

дадат някой Ascaris и ние трябва с игли и щипци да направим дисекция на всичките му органи. Освен това показвали разни спиртосани животни и питали кое какво е. Разбира се всички тези работи сме ги минавали в практическите упражнения, но все пак много ме е страх, защото съм отсъствал два пъти.

Изпита по химия мина много забавно и бях пирофорен.¹ Имаше невероятно глупави отговори. На един студент Ас. Златаров каза: „Какво ме гледаш като Далай-Лама?“, а на друг: „Ей че си про-о-ст!“

А ти ходиш на цирк, а! Ах, вий . . . Но не се бой, не ще кажа никому! Ходи, ходи миличък, за да не умреш с отворени очи!“

Преди няколко дни Полището без малко щяло да се отрови. Яло сърми в късна доба (нали знаеш, че се прибира късно) които били стояли на открито в бакарен съд. Повръщало, охкало, помислило че ще умре. През това време родителите му спокойно спели в съседната стая без да подозират нищо. Чак на сутринта им казало.

Вчера си поръчах в немската книжарница една *Anatomie comparée des animaux domestiques* в два тома. Струва ми се че ужасно ще ме оскубят в тази книжарница,² но отидох там, защото асистента по анатомия ми каза това. Тук времето е чудно! Синьо небе и топъл въздух . . .

Пиши веднага!

Миш

¹ Д. Димов и Б. Койчев ставали лесно „пирофорни“, т. е. готови да избухнат в смях.

² Изписаните чрез немската книжарница книги стрували по-скъпо от тези, които доставяла френската книжарница.

№ 8

24. II. 1930

Др. Бох,

Нямам оправдание, че не отговорих веднага на последното ти писмо. Ще ме простиш, нали! Изпитите си завърших благополучно. Сега ще почна да буча¹ по-сериозно анатомия и физика. Особено по първия предмет съм много назад. До сега съм предал по анатомия само един препарат — преден крайник. По физика професорът чете много подробно. Мисля да отложа някои изпити за през есента.

Днес ходих у Полището. Вчера бил на жамборе и се занасял с една женена госпожа. Тича нагоре-надолу, защото е в комисия, която уреждала бал-маске.

Ако, благодарение на Полището, има шанс да се промъкна без пари ще ида и аз. Иначе не бих дал в никой случай 35 лв. за вход.

В събота голямата ми братовчедка² била на професорски³ бал. Каза ми, че ужасно мирнело на нафталин, вероятно защото Г-да професорите вадели смокингите си един единствен път в годината.

В София е констатиран един случай от проказа (Zerger).

Много ми се иска да ида в кожното отделение на Александровската болница и да го видя. Според проф. д-р Берон,⁴ това било от освобождението насам двадесети случай, констатиран в България. Ако не се лъжа, струва ми се че съм виждал прокажен. През войната докато живеехме в Дупница, имаше един просек с отвратителни рани по тялото. На някои места даже се виждаха части от костта. Най-интересното беше, че просекът не изпитваше никакви болки от тези рани.

Аз не съм много добре. Гърдите ме болят от настинка и кашлям.

До преди една седмица тук имаме чудно време. Небето беше ясно синьо, въздухът топъл. Но след това пак застудя и сега навън има сняг.

В списанието „Листопад“ прочетох че на немски език излезла една книга за Парацелс. Понеже мисля, че може да те заинтересува ето името на автора, заглавието на книгата и из-

Пиши!

Миш

¹ Буча т. е. уча. Думата „буча“ произлязла от това, че Б. Койчев започнал да учи много сериозно и задълбочено.

² Райна Калчева.

³ На времето се правели балове по специалности — лекарски, аптекарски, офицерски, професорски и др.

⁴ Директор на Университетската кожно-венерическа клиника.

№ 9

5. III. 1930 г.

София

Др. Бох,

Вчера получих писмото ти от 1 т. м. а няколко дни преди това бях видяла картичката.¹ Лекциите ни почнаха. Като нови предмети през втория семестър ще учиме: топографска анатомия (само с два часа седмично упражнения) ембриология и хистология. Не зная какво ще стане с дескриптивната анатомия.

Напоследък бях истинна и кашлях много. Даже имах температура и ходих при доктор Ангелов,² по настояване на майка си. Преди няколко дни видях Джам. Той е ужасно надебелял — просто затлъстял! Оплаква се много от по-старите юнкери. Изглежда, че казармата е нещо като преизподня. Фелдфебелите наказвали за най-дребните неща. Например, ако видят че някой войник ходи с ръце в джобовете карали войника да си зашие джобовете. Това се случило един път с Гегата! Давали им срок от четири минути да се съблекат (вечер при лягане) и който не направи това в определеното време пак го наказвали, макар да закъснее с няколко секунди.

Купих си доста френски книги, но няма кога да ги чета. Преди няколко дни видях някъде следната карикатура: Ернест Хекел седи до една маса, а върху масата, хванати за ръка стоят едно малко човече в фрак и една маймунка! Човечето и маймунката се гледат приятелски.

На улица Шипка, пред училището „Априлов“ вчера в 1 часа станало убийство (пак македонско!)³ Труповите стоели дълго време, но аз не знаех това. Иначе, щях да ида да ги видя. Ще узная повече подробности от Полицията.

Тук времето е чудо! Много често, като излизам в Борисовата градина на ръждоска срещам Лалето⁴ и командата му . . . Поздравяваме се учтиво. Един път видях Тричката,⁵ а друг път Кевор⁶ . . .

Пиши!

Миш

¹ В подземие то на Градския съвет във Виена се помещавал т. нар. Keller — подземна го-стилица. Тук по масите поставяли рекламни картички във формата на бичва. Една такава картичка Б. Койчев изпратил на Д. Димов.

² Д-р Ст. Ангелов, известен столничен лекар. Живял на ул. „Денкоглу“ 17.

³ По това време в страната ежедневно се избиват хората на Ал. Протогеров и Ив. Михайлов. Най-много убийства се извършват в София. Понякога стават жертва и случайни минувачи. Като предпазна мярка родителите на Койчев му нареждали да се движи с другарите си от вътрешната страна на тротоара, покрай сградите. Когато пък започват земетресенията през 1928 г., Койчев и Димов вече не знаели коя част на тротоара да изберат. Проф. Койчев спомня, че тогава един виенски вестник излизал с нещо като рубрика „Ежедневното убийство в София“. Тези убийства биват ограничени през 1931 г. и окончателно прекратени през 1934 г.

⁴ Хр. Лалев, преподавател на Димов по гимнастика в IV и V гимназиален клас.

⁵ Борис Тричков — преподавател в Първа мъжка гимназия по философска пропедевтика. Известен и много ценен като музикален педагог.

⁶ Иван Славов, учител в същата гимназия. Преподавател на Димов по физика от VI до VIII кл. Димов или съученикът му Георги Чирпанлиев му дал прякор Кевор, заимствуван от романа на Херберт Уелс „Пътуване към луната“.

Много неща ми попречиха да отговоря на последните ти писма. Ще научиш защо, като се върнеш в София.

Вишините цъвнаха и времето е чудесно, но пролетта не ме вълнува никак.

По-миналата събота бях на чай у братовчедка ми. Хармонията на избраното общество се нарушаваше от мен. Ядох, пиha и се веселих. За жалост, аз бях в много лошо настроение (тъкмо поради причините за които не ти писах така дълго) и не можах вътрешно да резонирам с общото веселие, макар и да танцувах много (даже твърде много, защото чаят продължи до полунощ.)

Миш'овете са много хубави. Имаше и по-хубави, но все пак в един евентуален конкурс, съвсем безпристрастно бих гласувал за тях. Много ми е съвестно, че не можах да издействувам и Полището да бъде поканено на този чай.

Накрай благодарих на милата си братовчедка. С нея сме добри приятели.

Тук има два Тонфилма (Модерния и Пачев, готви се също и Глория-Палас).¹ Гледахме с Полището тон-филма „Атлантик“ — едно действително голямо постижение.

Полището е извънредно „заето“. Каза ми, че в събота ще ме чака у тях в 6 ч., а като отидох, не го заварих! Все пак той е забавен човек!

Пиши! Пиши! Веднага!

Миш

¹ „Модерен театър“ — сега кинотеатър „Ц. Церковски“, „Глория-Палас“ — днешният кинотеатър „София“, „Европа-Палас“ — днес кинотеатър „Д. Благоев“.

² Пропуснати 65 думи.

Др. Бох,

Почвам да се вълнувам при мисълта че приближава ваканцията т. е. че пак ще се видим. В началото на юний имам три изпита: химия (органична), физика и медицинска ботаника. Особено последната е нещо страшно! Само латински имена, дроги, алкалоиди . . . А пък аз не съм прочел половината от колите, и това което съм прочел е четено „като роман“. Сигурно няма да изкарам благополучно изпита.

Днес взех от Данов¹ една „Anatomie comparée des animaux domestiques“ която бях поръчал много отдавна. Има много хубава външност, in—8,² и фигурите са ясни. Но номенклатурата е много мъчна. Напр. processus spinosus се нарича на френски apophyse spinuse. . . Струва 1350 лв. Все пак, по липса на друг учебник и таз добра.

Миналата събота бяхме с Палъо³ на Княжево и прекарахме много добре. Там е било чудо, особено горичката, а пък аз да не знам! Ако е хубаво времето, утре пак ще идем. Обещавам ти, че ако прекарате лятото в Княжево ще те посещавам често заедно с Полището. Тук няма нищо особено. Тон-кината никнат като гъби и се конкурират много. Предполагам неми филми, макар че „Атлантик“ ми хареса. Но за жалост не дават нещо свесно. Ах да има един военен филм! . . .

Джам е затлъстял невероятно. Очите му приличат на две цепнатини, а бузите му ще се пръснат . . .

Гочо Вазов е станал толстоист.¹

Муро ходи увит в бинтове и памуци. „Пребили го“ но не казва кои.

Очаквам писмо!

Миш

¹ Книжарница „Х. Г. Данов“, която изписвала и книги от чужбина.

² Формата на книгата.

³ Павел Константинов.

⁴ Тук Димов се шегува.

⁵ Пропуснати 13 думи.

№ 12

9. V. 1930 г.

Др. Бох,

Миналата събота направихме една чудесна разходка в Княжево. Още щом пристигнахме, заваля дъжд. Решихме да идем в киното. Но касиерката нямаше да ни развали пари, та трябваше да обиколим всички съседни бакалници до като намерим дребни. Най-после влязохме. В луксозния¹ салон на киното имаше две-три еврейки, между впрочем благовидни, един ученик и още няколко простаци като нас (за мен и Полището е думата) Всичко 9—10 души. Понеже нямаше достатъчно публика, следователно и приход, оркестърът, състоящ се от един пиянист и един цигулар, напусна залата. Най-после на мъгливия екран се показва баналното заглавие на филма, който се състои от дванадесет дълги части.

На излизане валеше като из ведро. Изтичахме до спирката и се качихме на трамвая. От там отидохме в „Гараш“² да подкрепим силите си. През лятото ще идвам в Княжево, още повече, след като писа че имало много по-хубави места. И самото пътуване до Княжево било приятно! Аз просто се чужда как ще изкарам изпитите, които ми предстоят. Особено по ботаника! А какво ще правя до година, когато ми предстоят дванадесет изпита? Невероятната ми тъпост не се компенсира поне от достатъчно силна памет.³

Полището стоически понася мисълта за предстоящия изпит по латински. Кога учи, нищо не знам! От оригиналност може да се запиша в д-вото за мир чрез О. Н. в което е член Полището. Мирът и войната ми са по-безразлични от Аначко и Гасо, но въпреки това! Защо да не бъдеш миролюбец, срушу някакъв членски внос?

Пиши веднага!

Миш

¹ Казано с насмешка.

² Сладкарница в София. Намирала се на северната страна на ул. „Клементина“ („Стамболийски“), между пл. „Св. Неделя“ („Ленин“) и ул. „Цар Калоян“. Сега на това място има магазин за плодове. Сладкарницата носела името на собственика си — виенчанин. Била прочута със своята гараш-торта. П. Константинов обичал много да ходи в нея. Понякога водел със себе си Димов и Койчев.

³ Димов бил разсеян, но от липса на силна памет не можело да се оплаче.

Др. Бох,

Получих писмото ти при много интересни обстоятелства: раздавачът ми го донесе разпечатано. Работата се състои в това, че на същата улица живее някой си друг Д. Димов и раздавачът помислил, че това писмо е за него, без да погледне номера на къщата. Д. Димов № 2 го отворил и го прочел! После казал на раздавача че това писмо не е за него. Горкият раздавач! Той много се бе уплашил от тази грешка и тъй жалко се извиняваше, че не помислих да му се сърдя.

Аз не съм добре със здравето си: имам пясък (не морени! — като Полището) в бъбреците. Освен това вчера ми извадиха три зъба наведнъж и страната ми е подута.

Почнахме лекции, но професорът ни по анатомия още го няма. Тази година имаме 11 изпита и всички разправят че била най-мъчна. Новият ни факултет¹ е грамадно здание с дисекционна и амфитеатрална зали, с порцеланови омивалници, парно отопление и всички други удобства. Но е много далече!

Ох! Зъба ме боли много²

На English ходя редовно, но не знам какво ще бъде, когато всички професори почнат да четат лекции. Поръчах си една „Gramaire espagnol“ — тъй, да я имам.

Поздравявам те за щастливите ти библиофилски екскурзии!³

Дявол да го вземе този зъб . . .

Тази година ще си кореспондираме редовно.

Ако дават в Виена тон-филма Rio Rita, непременно го гледай. Великолепно!⁴

Пиши веднага

Миш

¹ Сегашният Ветеринарно-медицински факултет. Дотогава ветеринарите се занимавали в сградата на военната ветеринарна лечебница, която се намирала на ул. „Регентска“ (сега „Займов“) и днешната ул. „Силистра“ — в района на градината пред комплекс „Займов“.

² Пропуснати 34 думи.

³ Б. Койчев посещавал постоянно антикварите, застоявал се с часове по витрините на книжарниците, обикалял манастири, известни със своите библиотеки.

⁴ Пропуснати 9 думи.

Др. Бох,

Минава полунощ. До сега бучех по анатомия, защото утре ще предавам препаратите си (един грамаден торакс!¹) и ще ни изпитват асистентите. Много неприятно е да се чистят мазнините, но няма какво да се прави. Гнусна работа! . . . На това отгоре парното отопление не е готово и всички са хремави. Много весело е, на всеки случай, да слушаш как всички подсмърчат. Днес асистентът чете лекция с шапка на главата и полушубка, под която, от бедрата на долу, се подаваше бялата му пристилка. Другият асистент, като му казах че уча от френска анатомия, ми каза с крайно състрадателен тон: „Ще ми загазите през февруарий, колега!“ Това не ми направи голямо впечатление, защото преди всичко нямам намерение да се явявам на изпит през февруарий и да „изпищя“ (Т. е. да пропадна; изразът го чух случайно днес)

Утре е именният ден на голямата ми братовчедка, но не знам дали ще има сериозно жамборе. От една страна не искам да загубя дисекциите, от друга страна ми се иска да отида because I didn't dance a great deal of time.

Но не съм сигурен, а пък крайно неучтиво е да питам дали ще приема строго официално (поради зрялото си юношество!) или както я карахме до сега.

Ще видя! . . .

На тавана бях поставил конски челюсти, мандибули² и пр. взети от университета. Хазайката ги видяла и се уплашила. В това няма нищо смешно. Но интересни са предположенията, които направила: 1) Че тия кости са донесени и огризани от котки (сравни котка и конски череп!) 2) Че мандибулите са огризани остатъци от храна, захвърлени от работниците които са работили през лятото на тавана. Между мандибулите имаше и грамадни humerus-у.³ Представи си апетитът на работниците! . . .

Пиши веднага!

Миш

¹ Гръден кош.

² Долни челюсти. Споменатата хазайка на Димов си спомня такъв случай.

³ Бедрени кости.

№ 15

Др. Бох,

[10. IV. 1931 г.]

Отзарана, от 8 до 12 ч. съм седял на бюрото си и не съм прочел повече от 4 страници.¹ Това е просто ужасна разсеяност. Не знам какво ще правя, как ще подготвя поне два от изпитите които ми предстоят през юний и които са на брой 8 (осем!). Но да не те занимавам с тия досадни работи! . . . По-малко безинтересно би било да знаеш, че Гегата ще стане пиротехник, че Чудото направило някакви изследвания върху мозъчната кора, които били напечатани в едно парижко списание.²

Великденът мина ужасно скучно. Даже не отидох и на черква (вечерта срещу събота). Щом си поел грижата да пазиш С. от измамници, ще гледам да ти услужа. Ако се е разхайтила ти в що си крив?

В София времето е студено, но в сърцето на Полището, както винаги е пролет. То има тъй да се каже частен климат. На английски хода доста редовно но не винаги с пригответни уроци. Поръчих си Турхооп (Тайфун) от Джозеф Конрад и ще се опитам да го прочета. Искам да асимилирам повече думи и чак тогава да почна да чета научни книги. Изпращай ми сегиз, тогиз други портретчета. Полището си купи апарат и също прави снимки. Дадох му моя статив.³ Като направим с него снимки ще ти изпратим и ние. Пиши!

Миш

¹ Петрана Петрова Иванова, у която на ул. „Марин Дринов“ 9 е квартирувало семейството на Д. Димов през тези години, си спомня, че когато родителите му напуснали жилището, стената под бюрото на Димов била изровена.

² Дали Чудомир Кръстев е печатал свои работи в чужди издания, не ни е известно.
³ Първия си фотоапарат Димов получава през учебната 1926—1927 г. Заниманията му с фотография обаче датират от времето на прогимназията.

Междувременно др. Милко Харизанов предаде на музея девет пощенски картички (шест луксозни и три обикновени), изпратени до Д. Димов от Б. Койчев от Виена, които са неразделна част от тази кореспонденция. Тези писма прилагаме отделно.

Виена, 28/9 1929

Поздрав

Бох

Виена, 5/X 1929

Драги Миш!

Вече 10 дена откато съм в Виена. Чувствам се много добре и прекарвам много добре. Цял ден почети зяпам. За съжаление, обаче, и тука не мога да се отърва от неспособността си за разпределяне на времето и затова, не съм видял още по-голямата част от забележителностите на града. Ходих в естеств.-истор. музей, където видях всякакви чудеса. Днес бях в друг музей и видях произведения на най-великите живописци.

Имам много хубава стая не далече от университета и разните институти. В стаята ми, на писалището, има термометър Fahrenheit, който в този момент показва 68°. Често, като се движа по улиците, спомням си разни неща и имам страшни страдания.

Повече сведения за живота ми, друг път.

Бох

Чакам писмо! Веднага!

Виена, 4/XI 1929.

Драги Миш!

Честит имен ден и много благопожелания. Защо нямам още писмо?

Бох

N. B. В университета съм приет, но за сега само за два семестра за после ще видим

Виена, 8/I 1930

Драги Миш!

Днес получих писмото ти. Тъй като имам сега препарат (от вчера), който едва ли преди понеделник — 13 т. м. ще мога да предам, а от друга страна, когато имам препарат, трябва да уча повече от обикновено, то писмо няма да мога да ти пиша до като го не предам. Тази картичка Ти пращам, да се не чудиш защо не получавах писмо. Ти обаче, ми пиши преди да получиш писмото.

Този път имаше да ти пиша разни интересни неща.

Ужасно е с новите рокли! Qwo vadis? (думата ми е за света). Как е положението на този въпрос в София?

Пиши преди да получиш писмо!

Бох

Виена, 23/III 1930

Драги Миш!

Вече две седмици откато Ти писах последното си писмо и още нищо не съм получил от тебе! Много се безпокоя . . . Дано да си много зает, или писмото ти да се е изгубило!

Аз съм в ваканция. 2—3 дена няма да уча нищо и после започвам да буча за изпити.
Надявам се, утре да получа нещо от тебе

Бох

Виена, 9/6 1930

Драги Миш!

Вече почти един месец откато не съм получил нищо от тебе. Понеже се безпокоя много, то моля Ти се, в случай, че Ти е невъзможно да ми пишеш цяло писмо, то ми изпрати само картичка, от която мога да разбера, че си добре и че не си ми сърдит.

Аз уча редовно по 11 до 12 часа дневно и чакам да видя как ще бъде скъсан на изпитите.
Позд ав.

Бох

Виена, 6/XI 1930

Честит имен ден

Бох

Vöslau, 31/V 31

Др. Миш!

Защо не пишеш?

Поздрав

Бох

Виена, 7 XI 1932

Драги Миш!

Честит имен ден.

Преди да замина идвах у вас два пъти, но никого не намерих. Адресът ми е: Wien XVII,
Herbeckstr 56/10.

Поздрав

Бох